

Dariga Nazarbijewa wicepremierem Kazachstanu – test na prezydenta?

Aleksandra Jarosiewicz

11 września prezydent Kazachstanu Nursułtan Nazarbijew wyznaczył na stanowisko wicepremiera swoją najstarszą córkę, 52-letnią Darigę Nazarbijewą. Decyzja o awansie została ogłoszona w symbolicznym momencie, tj. w dniu rozpoczęcia oficjalnych obchodów 550-lecia państwowości Kazachstanu. W rządzie córka prezydenta będzie odpowiedzialna za sprawy społeczne, co jest kluczowe w kontekście rozszerzającego się potencjału dla protestów na tle ekonomicznym. Taki sam zakres odpowiedzialności miała dotychczas, będąc wiceprzewodniczącą niższej izby kazaskiego parlamentu (Medżlisu).

Komentarz

- Dariga Nazarbijewa jako jedyna z trzech córek prezydenta Kazachstanu przejawia od lat ambicje polityczne. W 2003–2006 tworzyła partię Asar, która miała stanowić konkurencję dla prezydenckiej partii Otan. W 2012 roku weszła do parlamentu z ramienia rządzącej partii Nur Otan, a w 2014 roku została wiceprzewodniczącą Medżlisu. Prywatnie, Dariga Nazarbijewa była żoną Rachata Alijewa, który w 2007 roku został uznany za politycznego przeciwnika prezydenta i uciekł z Kazachstanu (rozwód został przeprowadzony zaocznie, Alijew popełnił samobójstwo w br.). W tym kontekście awans córki prezydenta na urząd wicepremiera został potraktowany przez opinię publiczną w Kazachstanie jako wskazanie potencjalnego następcy prezydenta. Kontrastuje to z prowadzoną przez Nazarbijewę od kilku lat polityką balansowania wpływów i niefaworyzowania poszczególnych polityków uznawanych za potencjalnych pretendentów do schedy po nim.
- Jednocześnie jednak powierzenie Daridze Nazarbijewej kontroli nad polityką społeczną będzie testem jej politycznej sprawności. Nazarbijewa od czerwca br. uczestniczyła w pracach tzw. komisji modernizacyjnej, której zadaniem było opracowanie reform instytucjonalnych. Będąc w rządzie córka prezydenta będzie odpowiedzialna za wdrożenie rozwiązań, których sama jest współautorką. Ze względu na trudną sytuację gospodarczo-społeczną państwa (Kazachstan jest zależny od dochodów z eksportu ropy, której cena spada) i pogarszanie się warunków życia, nowa funkcja Darigii Nazarbijewej będzie sprawdzianem jej zdolności politycznych. Daje jej to z jednej strony szansę na samodzielne wzmocnienie pozycji na scenie politycznej, z drugiej rodzi ryzyko zaprzepaszczenia dotychczasowej kariery.

- Awans córki prezydenta na stanowisko w rządzie (a nie np. w administracji prezydenta) może być także pośrednio sygnałem, że elementem sukcesji władzy po urzędującym prezydencie mogą być zmiany ustrojowe, np. wzmocnienie roli rządu lub parlamentu w systemie władzy. Nazarbajew jest świadom, że każdy jego następca będzie miał znacznie słabszą pozycję i może być zainteresowany przekazaniem władzy w ręce kolektywu skupiającego przedstawicieli najważniejszych grup interesów. Niezależnie od zmian na najwyższych stanowiskach w państwie, proces realnego i ostatecznego przekazania władzy dokona się wraz z ostatecznym odejściem Nazarbajewa z życia politycznego kraju. W każdych warunkach rodzić to będzie pokusę rewizji dotychczasowego podziału realnej władzy i tym samym narażać będzie państwo na wstrząsy wewnętrzne.

Aleksandra Jarosiewicz